

PAULINA BABULA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

**WNIOSKI NA PRZYSZŁOŚĆ
Z DOTYCHCZASOWEJ REALIZACJI
REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
(PRZYKŁAD MAŁOPOLSKIEGO REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO NA LATA 2007-2013)**

Abstract: Conclusions for the Future from Realization of Regional Operational Programme by *Małopolska Regional Operational Programme for 2007-2013*. *Małopolska Regional Operational Programme (MROP) for 2007-2013*, is selected as the concern of this article. Currently it is the basic operating document for pursuing policies of mentioned regional development. The article aims to present proposals for the next programming period. These are constructed on the basis of past experience in implementing the *Regional Operational Programme in the Małopolskie Voivodship*. Presentation of the development perspectives will only be possible by reference to the objectives of the European regional policy and by clarifying the concept of development, which is ubiquitous. Its importance is emphasized in every sphere of social and economic life, both in global and local levels.

**1. Wprowadzenie
– Wybrane elementy polityki regionalnej UE**

Unia Europejska to jedyna w swoim rodzaju organizacja, stanowiąca związek państw, powiązanych partnerstwem gospodarczym i politycznym. Wśród 27 krajów europejskich tworzących UE, od maja 2004 r. znajduje się również Polska. Obecność w każdej organizacji nakłada na jej członków obowiązki, ale też nadaje przywileje. Uczestnictwo w Unii Europejskiej niewątpliwie determinuje całokształt funkcjonowania jej pojedynczych podmiotów. Niezależnie jednak od postaw, jakie wzbudza przynależność do przedmiotowego związku państw, trudno mówić o perspektywie rozwoju regionalnego nie odnosząc się do UE i wyznaczanych przez nią kierunków rozwoju. Podejmując się rozważań na temat wspomnianych perspektyw rozwoju regionalnego za przedmiot rozważań prezentowanego opracowania wybrano *Małopol-*

ski Regionalny Program Operacyjny (MRPO), jako przykład oddziaływania funduszy strukturalnych w regionie. Jest to obecnie podstawowy dokument operacyjny służący realizacji polityki rozwoju regionu. Celem pracy jest prezentacja wniosków na przyszły okres programowania, skonstruowanych na podstawie dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu *Regionalnego Programu Operacyjnego* w woj. małopolskim.

Ocena wpływu każdego z programów operacyjnych wymaga przedstawienia obowiązujących ram funkcjonowania, które wyznacza europejska polityka regionalna. Od maja 2004 r. w ich zasięgu znalazła się również Polska, która wraz z wejściem do UE, rozpoczęła kolejny okres zmian, których kierunki wyznaczane są m.in. przez wspólnotową politykę regionalną krajów członkowskich. W książce pt. *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Pietrzyk bardzo szeroko przedstawia analizę wspólnotowej polityki regionalnej. W rozdziale zatytułowanym *Geneza wspólnotowej polityki regionalnej (1958-1974)* przedstawia historię powstania spójnej polityki regionalnej dla państw zrzeszonych w obecnej Unii Europejskiej. Z przywołanego rozdziału dowiadujemy się, że wagę i znaczenie prowadzenia wspólnej polityki regionalnej dostrzeżono w latach 60. XX w., wtedy to w 1961 r. zorganizowano pierwszą konferencję poświęconą zagadnieniom regionalnym. Inicjatorem wydarzenia był Marjolin, a efektem wspomnianej konferencji zmiana postrzegania kierunku dotychczasowego prowadzenia polityki regionalnej¹. Ewolucja europejskiej polityki regionalnej następowała etapami wraz z podejmowaniem kolejnych działań. Realizowane przedsięwzięcia prowadziły do wpisania dotychczas odrębnej dla każdego kraju polityki regionalnej we wspólne ramy rozwoju. Strzelecki do najważniejszych wydarzeń, które wpłynęły na powstanie i ukonstytuowanie się polityki regionalnej UE w obecnym kształcie zalicza: „podpisanie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (1957), Powstanie Generalnej Dyrekcji Polityki Regionalnej (1968), utworzenie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1975) oraz wejście w życie Jednolitego Aktu Europejskiego (1987)”². Ponadto, ten sam autor pisze, że „podstawą polityki regionalnej Unii Europejskiej stało się hasło spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej”³. Treść hasła jest odpowiedzią na dysproporcje dostrzegalne w zestawieniu krajów, a zwłaszcza regionów z obszaru Unii. Niwelowanie występujących różnic w rozwoju regionalnym odbywa się przez realizację stawianych celów, wykorzystanie dostępnych instrumentów finansowych oraz zastosowanie przyjętych zasad.

Kształtowanie się polityki regionalnej jest ściśle związane z definiowaniem priorytetów, które wyznaczają kierunki rozwoju podlegające modyfikacji w różnych okresach programowania. Cele zostały jasno wyodrębnione dopiero w pierwszym okresie programowania europejskiej polityki regionalnej, tj. w 1988 r. Od tego cza-

¹ Pietrzyk (2001), s. 64-65.

² Strzelecki (2008), s. 95

³ *Ibidem*, s. 94.

su priorytety były wyznaczane na każdy z okresów programowych, które zgodnie z obowiązującymi procedurami trwały sześć lat, a od 2000 r. siedem. Zdefiniowane cele podzielone są na dwa rodzaje: regionalne (skierowane do określonego typu regionu) i horyzontalne (skierowane do pewnych grup populacji krajów członkowskich – niezależnie od miejsca zamieszkania)⁴. Definiowanie celów poprzedzone jest analizą społeczno-gospodarczą obszaru UE. Natomiast efektem ich obowiązywania, odczuwalnym na szczeblu kraju, jest dostosowanie działań prowadzonych przy dofinansowaniu ze środków unijnych do obowiązujących założeń, czyli podejmowane przedsięwzięcia muszą przyczyniać się do realizacji celów wspólnotowej polityki regionalnej.

Pomoc w osiągnięciu postawionych celów mają przynieść dostępne instrumenty finansowe, których gama jest dość duża, a możliwości wykorzystania zależne od statusu ubiegającego się. Temat przedmiotowego prezentowanego opracowania wymaga szczególnego przybliżenia funduszy strukturalnych, w ramach których finansowany jest *MRPO*. Polska po przystąpieniu do Unii w latach 2004-2006 była beneficjentem czterech funduszy strukturalnych, tj.: Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej/Sekcja Orientacji (EFOiGR/SO) oraz Finansowy Instrument Wsparcia Rybołówstwa (FIWR). Obecny okres programowy przyniósł zmiany, w wyniku przeprowadzonej reformy funduszy strukturalnych ich liczba uległa delimitacji z czterech do dwóch: EFS oraz EFRR. Pozostałe dwa zostały natomiast przeniesione odpowiednio do wspólnych polityk: rolnej i rybackiej⁵.

Trzecim komponentem składającym się na efektywną realizację europejskiej polityki regionalnej są przyjęte zasady. Podobnie jak cele podlegają one modyfikacjom, a dokładniej ulepszaniu i doskonaleniu głównie z myślą o ich bardziej rygorystycznym stosowaniu w praktyce⁶. Informacje nt. zasad obowiązujących w obecnym okresie programowania zawiera *Rozporządzenie* (2006).

2. *MRPO* 2007-2013

Przygotowanie *Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego* wymagało od jego autorów dostosowania się do wymogów europejskiej polityki regionalnej. Realizacja celów zdefiniowanych dla całego obszaru UE jest osiągana przez zastosowanie odpowiedniej hierarchii dokumentów opracowywanych na szczeblu europejskim i krajowym. Przedmiotowy dokument wymagał nawiązania do zapisów *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013*, które są instrumentem odniesienia dla programów operacyjnych o zasięgu krajowym oraz regionalnym.

⁴ Gawlikowska-Hueckel (2005), s. 50

⁵ Strzelecki (2008), s. 100.

⁶ Pietrzyk (2001), s. 153.

Istotnym elementem formułowania zapisów programów regionalnych, w tym *MRPO* była również przeprowadzona analiza społeczno-gospodarcza regionu, która pozwoliła na wskazanie obszarów wymagających szczególnego wsparcia finansowego⁷. W efekcie połączenie odgórnych kierunków rozwoju z problemami zdiagnozowanymi w regionie pozwoliło na wyznaczenie odpowiedniej dla danego województwa trajektorii rozwoju, która następnie podlegała zatwierdzeniu przez Komisję Europejską. Głównym celem *MRPO* jest tworzenie warunków do wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, co ma zostać zrealizowane za pomocą celów szczegółowych oraz celów operacyjnych poszczególnych osi priorytetowych. Podkreślenia wymaga to, że działania podejmowane w ramach poszczególnych osi priorytetowych muszą odpowiadać założeniom Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, który to instrument jest podstawowym źródłem finansowania *MRPO*. Praktyczne zastosowanie obowiązujących wymogów znajduje swoje odzwierciedlenie w następującym przykładzie: realizacja celu *wzrost jakości edukacji* nastąpi przez działania prowadzące do zwiększenia liczby odpowiednio przystosowanych obiektów, nie wpłynie jednak na zwiększenie kompetencji lub umiejętności nauczycieli/wykładowców. Realizacja obydwu czynników jest osiągalna tylko przez aplikowanie do dwóch różnych programów, a tym samym dwóch różnych instytucji, a co za tym idzie realizacji działań odpowiadających odmiennym wytycznym. Dlatego też pozytywna ocena wniosku złożonego na projekt infrastrukturalny nie implikuje tożsamego wyniku w przypadku wniosku złożonego do drugiego programu. Beneficjent może pozyskać bogato wyposażony budynek, lub mieć mało kompetentnych pracowników, albo przeciwnie fachowych pracowników, którzy nie będą mieli możliwości dogodnego sposobu przekazania wiedzy. Poszczególne działania *MRPO* dopuszczają jednak możliwość zastosowania *cross-financingu*, zwanego również finansowaniem elastycznym lub krzyżowym. Oznacza to, że oprócz działań infrastrukturalnych (twardych) jest możliwość przeprowadzenia działania społecznego (miękkiego) jednak do wysokości kwoty nie przekraczającej 10% kosztów kwalifikowanych projektu. Nasuwa się jednak pytanie czy jest to wartość wystarczająca w przypadku każdego działania? Czy w związku z powyższym nie powinny zostać podjęte dodatkowe środki zapewniające kompleksową realizację celów?

Kontynuując rozważania nad *MRPO* przybliżenia wymagają obszary wsparcia zawarte w osiach priorytetowych: oś 1. *Warunki do rozwoju społeczeństwa oparte go na wiedzy*, oś 2. *Gospodarka regionalnej szansy*, oś 3. *Turystyka i przemysł kulturowy*, oś 4. *Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego*, oś 5. *Krakowski Obszar Metropolitalny*, oś 6. *Spójność wewnątrzregionalna*, oś 7. *Infrastruktura ochrony środowiska*, oś 8. *Współpraca międzyregionalna*, oś 9. *Pomoc Techniczna*⁸. Wymienione osie priorytetowe zostały uznane za obszary newralgiczne dla podniesienia konkurencyjności regionu na arenie międzynarodowej w latach 2007-2013. Liczba

⁷ *Małopolski Regionalny Program...* (2007), s. 4.

⁸ *Ibidem*.

Tabela 1

Alokacja środków finansowych wraz z liczbą wybranych projektów w ramach osi I, III-VIII *MRPO* na lata 2007-2013 (na czerwiec 2011 r.)

Oś priorytetowa	Alokacja środków finansowych	Liczba wybranych projektów
1	647 293 889,25	114
3	401 491 042,50	143
4	1 553 574 916,60	92
5	683 290 785,68	17
6	620 027 869,66	198
7	369 688 976,11	98
8	39 751 586,03	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

beneficjentów dopuszczonych do uzyskania wsparcia w ramach *MRPO* jest dość duża i skierowana do grona instytucji działających na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego. Szczególne zainteresowanie autorki tego opracowania wzbudzają jednostki samorządu terytorialnego, które są dopuszczane do korzystania ze wsparcia finansowego w ramach większości osi priorytetowych. W celu oceny dotychczasowych efektów wykorzystania oferowanego wsparcia przywołania wymagają statystyki prowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, wynikające z monitoringu wdrażania *MRPO*.

Dane zawarte w tab. 1 wskazują, że największa alokacja środków finansowych została skierowana na oś priorytetową 4, czyli działania skoncentrowane na trzy główne aspekty związane z infrastrukturalnymi uwarunkowaniami rozwoju Małopolski, przyczyniającymi się do tworzenia sprawnego systemu transportu publicznego oraz regionalnej sieci kolejowej, a także tworzenia korzystnych warunków do lokowania inwestycji na obszarze regionu. W konsekwencji, w ramach osi priorytetowej jest możliwość uzyskania dofinansowania przedsięwzięć w trzech głównych obszarach: infrastruktury drogowej, transportu zbiorowego, stref aktywności gospodarczej⁹. Najwięcej środków finansowych, jak również największe zainteresowanie beneficjentów kumuluje się w obszarze infrastruktury drogowej, najmniejszym zainteresowaniem natomiast cieszy się obszar stref aktywności gospodarczej. Pod względem liczby wybranych do dofinansowania wniosków prym wiedzie oś 6, w ramach której udzielane jest wsparcie na wzmocnienie miast, jako potencjalnych biegunów rozwoju oraz poprawie warunków życia w miastach, tak aby stawały się one atrakcyjnym miejscem zamieszkania. Kolejny obszar wsparcia to obszary wiejskie, gdzie na etapie opracowywania dokumentu została zdiagnozowana stagnacja społeczno-gospodarcza. Wsparcie ze strony środków UE ukierunkowane jest na podniesienie

⁹ *Uszczegółowienie...* (2011), s. 84.

poziomu cywilizacyjnego tych obszarów oraz poprawę ich atrakcyjności dla inwestorów i turystów. Trzeci obszar wsparcia obejmuje ochronę zdrowia i innych usług społecznych. Os 6 zapewni stworzenie kompleksowych możliwości realizacji operacji, które przyczynią się do spójnego rozwoju województwa¹⁰. Szczególne zainteresowanie beneficjentów interpretowane na podstawie wybranych do dofinansowania wniosków wzbudziło wsparcie obszarów wiejskich, gdzie całkowita alokacja finansowa została rozdysponowana między 70 wybranych do wsparcia wniosków¹¹.

3. Spostrzeżenia dotyczące skuteczności i trafności *Regionalnych Programów Operacyjnych 2007-2013* na podstawie analizy realizacji ustaleń MRPO

Mając za sobą 4,5 lat obowiązującego okresu programowego, a przed sobą kolejne 2,5 roku zaczynają pojawiać się refleksje dotyczące wykorzystania dotychczas oferowanego wsparcia. Ważna jest, aby wraz z refleksjami formułować konstruktywne wnioski, które przyczynią się do wyznaczenia kierunków rozwoju oraz efektywniejszego wykorzystywania wsparcia UE w kolejnej perspektywie finansowej. Kierunki, które będą kontynuacją obecnych działań Polski podsumowała Minister E. Bieńkowska w słowach „Skutecznie korzystamy z obecności naszego kraju w Unii Europejskiej. Stawiamy na rozwój regionów i lepszą jakość życia”¹². Ocena wspomnianej skuteczności będzie w pełni możliwa po zakończeniu obecnego okresu programowania, kiedy widoczne będą wszystkie efekty prowadzonych działań oraz zmierzone osiągnięte wskaźniki. Jednak minione lata, zdobyte dotychczas doświadczenia pozwalają na wstępną analizę osiągnięć i porażek oraz podjęcie planów na przyszłość.

W związku z przedmiotem rozważań sformułowania i sprecyzowania wymagają wnioski dotyczące rozwoju regionalnego z wykorzystaniem instrumentów wsparcia, jakim jest *Regionalny Program Operacyjny* na przykładzie woj. małopolskiego. Wyznaczenie odpowiednich kierunków rozwoju wymaga jego wcześniejszego zinterpretowania. Pojęcie *rozwoju* jest wszechobecne, jego waga akcentowana jest w każdej sferze życia społecznego i gospodarczego, zarówno w ujęciu globalnym, jak i lokalnym. Aktywność samorządu na wszystkich szczeblach administracji, jak również prywatna działalność w różnych sektorach gospodarki ma prowadzić do efektywnego i odczuwalnego przez ogół społeczeństwa rozwoju. Dodatkowo, przedsięwzięcia realizowane przez członków UE powinny prowadzić do koherentnego

¹⁰ *Ibidem*, s. 121.

¹¹ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, http://www.fundusze.malopolska.pl/mrpo/Documents/dokumenty-programowe/stan-wdrazania/2011/06/Stan_Wdrazania_os_I_i_III_VIII_czerwiec_2011.pdf, 14.06.2011.

¹² MRR <http://www.mrr.gov.pl/>, 14.07.2011.

rozwoju, w celu zniwelowania dysproporcji dostrzegalnych w zestawieniu krajów, a zwłaszcza regionów z obszaru Unii. Podstawą do wyznaczenia kierunków rozwoju jest przeprowadzona analiza społeczno-gospodarcza, która daje nam rzeczywisty obraz obszaru, w który zamierzamy interweniować.

Literatura przedmiotu wskazuje, że *rozwój regionalny* jest głównie definiowany przez pryzmat zmian w następujących komponentach: potencjale gospodarczym, strukturze gospodarczej, środowisku przyrodniczym, zagospodarowaniu infrastrukturalnym, ładzie przestrzennym, poziomie życia mieszkańców, zagospodarowaniu przestrzennym¹³. Wspomniane obszary stanowią przedmiot wsparcia w ramach *Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego*, obejmującego lata 2007-2013 i w odniesieniu do skali lokalnej mają zostać zapewnione przez jednostki samorządu terytorialnego począwszy od gmin skończywszy na województwach. Taki obraz wynika z obowiązujących ustaw m.in. *o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r.* z późniejszymi zmianami. Przywołany dokument wskazuje na zadania własne gminy, które powinny zaspokajać zbiorowe potrzeby wspólnoty. Na liście spraw, które znajdują się w kompetencji gminy jest m.in. zapewnienie ładu przestrzennego, gospodarka nieruchomościami, ochrona środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminne drogi, ulice, mosty, place oraz organizacja ruchu drogowego, lokalny transport zbiorowy, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urzędzeń sportowych, promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi, współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw¹⁴. Swoje zadania mają również powiaty oraz województwa. Analizy prowadzone na potrzeby *MRPO* wykazały duże braki w wymienionych obszarach, co skutkowało zapóźnieniami cywilizacyjnymi i występowaniem dysproporcji między regionami Polski a UE. W wyniku pogłębiającej się decentralizacji na gminie spoczywa coraz więcej obowiązków, jest ona jednak zobowiązana do prowadzenia takiej polityki, która zapewni mieszkańcom „małej ojczyzny” dostęp do podstawowych dóbr i usług, a także przyciągnie turystów i inwestorów, którzy są istotnym elementem rozwoju. Rosnąca odpowiedzialność wymaga również wsparcia finansowego, które niewątpliwie przyniósł i przynosi *MRPO na lata 2007-2013*. Przywołane wcześniej statystyki obrazują duże zainteresowanie samorządu w pozyskaniu dofinansowania na prowadzenie działań infrastrukturalnych. Wątpliwości jednak wzbudza sposób pozyskania wsparcia oraz zachowanie zasady dodatkowości, która traktuje przekazywane wsparcie finansowe, jako formę pomocy skierowaną do realizowanych działań, a nie zastępowanie środków publicznych. Konkretyzując, realizacja inwestycji nie zawsze wynika z planów budżetowych, ale okazji, którą dają ogłaszane nabory. Środki unijne stały się swoistego rodzaju motywacją do podejmowania działań, a nie

¹³ Przygodzki (2007), s. 44.

¹⁴ *Ustawa* (1990).

jak wynika z ich założeń wsparciem dla wcześniej zaplanowanych zadań, których realizacja jest niezależna od otrzymanego dofinansowania. Ma to dobre strony, jaką jest widoczna mobilizacja władz samorządowych i zwiększenie liczby inwestycji podejmowanych w najbliższym otoczeniu. Złym symptomem jest jednak uzależnienie realizacji inwestycji od środków unijnych. Ponadto, wspomnienia wymaga również to, że sytuacja taka występuje głównie w przypadku bogatszych i nie ukrywając bardziej wpływowych gmin. Biedne gminy ze względu na obowiązujące wytyczne nie zawsze mogą skorzystać z oferowanego dofinansowania. Nasuwa się więc pytanie czy obszary, które najwięcej korzystają z pomocy wspólnotowej, są tymi, które najbardziej jej potrzebują do rozwoju?

Kolejna perspektywa finansowa powinna stanowić selektywne i stopniowe odejście od wsparcia działań wynikających z zadań własnych gminy, a dofinansowanie szczególnie innowacyjnych i nowatorskich pomysłów, które przyczyniają się do rozwoju lokalnego i regionalnego. Lata 2007-2013 są okresem wyrównania dostępu do podstawowych usług, teraz należy wyjść o szczebel wyżej. Włodarze powinni samodzielnie realizować podstawowe zadania i podejmować się nowych wyzwań przez wykorzystanie lokalnych czynników rozwoju. Zmianie powinny ulegać proporcje składanych wniosków, za przykład może posłużyć *MRPO na lata 2007-2013*, oś 4 – *Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego*, gdzie największe zainteresowanie wnioskodawców skumulowało się wokół infrastruktury drogowej, a obszar dotyczący stref aktywności gospodarczej jest pomijany przez samorządy. Niepodważalne jest znaczenie odpowiedniej infrastruktury drogowej, ale to strefy mają kluczowe znaczenie dla wzrostu poziomu inwestycji komercyjnych, w istotny sposób zwiększają atrakcyjność inwestycyjną regionu, rozwijają przedsiębiorczość i tworzą nowe miejsca pracy¹⁵. Założenia *Strategii Europa 2020*, wskazują na trzy wzajemnie powiązane priorytety, które dają obraz europejskiej społecznej gospodarki rynkowej XXI w., tj.: „rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”¹⁶. W nawiązaniu do tych założeń należy zwiększyć wiedzę społeczeństwa przez kontynuację działań z zakresu infrastruktury informacyjnej, podejmować inwestycje z zakresu badań i rozwoju, a także wzmocnić znaczenie zasady partnerstwa, która propaguje współpracę zarówno między Komisją a każdym krajem członkowskim, jak i partnerstwo publiczno-prywatne. „Sukces rozwoju danego terytorium zależy głównie od jego dynamiki i wewnętrznej spójności, rzeczywistego zintegrowania i zaangażowania w sensie społecznym i gospodarczym”. Podejmowane w przyszłości działania powinny być oparte na wzajem-

¹⁵ Wrota Małopolski <http://www.malopolska.pl/Przedsiębiorca/StrefyAktywnosciGospodarczej/Strony/default.aspx>, 15.07.2011.

¹⁶ *EUROPA 2020* (2010), s. 5.

nie wypracowanych dobrych relacjach oraz ułatwianiu dostępu i wzajemnej pomocy w pozyskaniu wsparcia¹⁷. Osoby decyzyjne powinny zacząć myśleć nie o tym co mogą dostać, ale co wspólnie można zrobić dla spotęgowania efektów rozwoju regionalnego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Kolejne lata w UE pogłębiają proces „unionizacji”¹⁸ Polski, przejawia się to w dwóch aspektach: dostępu do środków unijnych, które mogą zapewnić powoli dostrzegalny skok cywilizacyjny, ale również wysokich kosztów respektowania unijnych wymogów. Znając cenę uczestnictwa w przedmiotowej organizacji, oferowane możliwości wsparcia powinny być skutecznie i efektywnie wykorzystywane. Dlatego też utrzymanie właściwej trajektorii rozwoju wymaga synergii działań, zaangażowania wszystkich podmiotów oraz zintegrowanego zarządzania na każdym etapie realizacji zadań.

Za przedmiot rozważań opracowania wybrano *Małopolski Regionalny Program Operacyjny (MRPO) na lata 2007-2013*, jest to obecnie podstawowy dokument operacyjny służący realizacji polityki rozwoju tego regionu. Celem pracy jest prezentacja wniosków na przyszły okres programowania, skonstruowanych na podstawie dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu *Regionalnego Programu Operacyjnego* w woj. małopolskim. Przedstawienie perspektyw rozwoju będzie możliwe przez odwołanie się do założeń europejskiej polityki regionalnej oraz sprecyzowanie pojęcia rozwoju, które jest wszechobecne, a jego waga akcentowana jest w każdej sferze życia społecznego i gospodarczego, zarówno w ujęciu globalnym, jak i lokalnym.

Literatura

- EUROPA 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 2010.
- Gawlikowska-Hueckel K., 2005, *Polityka regionalna – rozwój, finansowanie i przyszłość*, [w:] *Regiony*, Z. Brodecki (red.). Wyd. Prawnicze LexisNexis.
- Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013*, 2007, Kraków.
- Pietrzyk I., 2001, *Polityka Regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- Przygodzki Z., 2007, *Region i klasyczne teorie jego rozwoju*, [w:] *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, J. Chądzyński, A. Nowakowska, P. Przygodzki (red.). Wyd. CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*.
- Strzelecki Z., 2008, *Polityka regionalna*, [w:] *Gospodarka regionalna i lokalna*, Z. Strzelecki (red.). Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.

¹⁷ Przygodzki (2007), s. 43.

¹⁸ Gawlikowska-Hueckel (2005), s. 94.

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U.2011.117.679.
Uszczegółowienie Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013,
Zarząd Województwa Małopolskiego, Kraków, marzec, 2011.

Strony internetowe:

http://www.fundusze.malopolska.pl/mrpo/Documents/dokumentyprogramowe/stanwdrazania/2011/06/Stan_Wdrazania_os_I_i_III_VIII_czerwiec_2011.pdf.

<http://www.mrr.gov.pl/>.

<http://www.malopolska.pl/Przedsiębiorca/StrefyAktywnosciGospodarczej/Strony/default.aspx>.